

УТВЪРДИЛ: ДЕКАН НА МФ

/доц. д-р Дорина Асенова, дм

К О Н С П Е К Т
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ХИГИЕНА, ЕПИДЕМИОЛОГИЯ, ИНФЕКЦИОЗНИ
БОЛЕСТИ И СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА
за специалност **МЕДИЦИНА**
2020/2021 г.

А. ХИГИЕНА

1. Основи на хигиенната наука - предмет, цел, задачи и методи на хигиената. Основни раздели-характеристика. Превенция - хигиенно нормиране, контрол.
2. Замърсяване на биосферата - видове замърсители, източници, влияние върху човека и планетата. Мероприятия за здравно-екологична защита.
3. Хигиенна характеристика на климата и времето. Метеотропни реакции и заболявания. Аклиматизация
4. Хигиенни изисквания към качествата на питейната вода. Ендемични заболявания. Профилактика на замърсяването ѝ.
5. Хигиенни проблеми на водоснабдяването на населените места - източници, системи, нормативи. Методи за пречистване и обеззаразяване на водата. Хигиенни норми.
6. Хигиенни проблеми на устройството на населените места. Очистване на населените места от отпадъци. Борба с шума.
7. Хигиена на лечебно-профилактичните заведения - планиране, устройство, обзавеждане-основни изисквания. Хигиенно-противоепидемичен режим в заведенията за здравно обслужване. Профилактика на вътреболничните инфекции.
8. Хигиенни изисквания към специализираните лечебно-профилактични заведения - инфекциозни, фтизиатрични, хирургически, акушеро-гинекологични, детски. Хигиенни проблеми на труда на работещите в здравеопазването.
9. Хигиената на храненето-задачи и методи.. Здравословно хранене-основни принципи. Методи за хигиенна оценка на хранителния прием и хранителния статус. Същност на диетичното хранене-основни принципи при изграждане на диета.
10. Физиологични норми на хранене. Особенности на храненето в хода на жизнения цикъл . Хранене на различни професионални групи.
11. Хигиенни изисквания към основните хранителни продукти - мляко, млечни продукти, яйца, месо, риба, растителни и консервирани храни.
12. Заболявания вследствие на дисбалансирано хранене недохранване и свръхприем на храни. Хранителни дефицити. Затлъстяване. Профилактика..
13. Хранителни заболявания от микробен и немикробен произход. Принципи на профилактиката на хранителните заболявания. Основни задачи на медицинските работници.
14. Хигиенни изисквания към заведенията за обществено хранене и към болничния хранителен блок. НАССР в заведенията за обществено хранене.
15. Предмет, цел и задачи на хигиената на труда. Фактори на трудовия процес. Задачи на лекаря от Службата по трудова медицина.
16. Предмет, цел и задачи на физиологията на труда. Класификация и хигиенна характеристика на съвременните форми на труд. Съвременни ергономични проблеми.
17. Физиологични промени в организма по време на работа. Работоспособност, умора и преумора. Профилактика.

18. Професионална вредност и професионално заболяване. Класификации. Вредности вследствие неправилната организация на трудовия процес. Профилактика на заболяванията.
19. Хигиенна характеристика на производствения микроклимат. Влияние върху здравето на работещите. Профилактика.
20. Хигиенна характеристика на производствения шум и вибрации. Професионални заболявания (Вибрационна болест от локално и от общо вибровъздействие, слухов неврит). Профилактика.
21. Промислени отрови - източници, класификация, характеристика, действие върху организма. Профилактика на отравянията.
22. Професионални отравяния с метали и неметали (Pb, Hg, Mn, Cd, Cr, Ni)
23. Праховите аерозоли като фактор на работната среда. Професионални заболявания на белите дробове (Пневмокониози – силикоза, азбестоза; Професионални бронхити) Профилактика.
24. Хигиенни проблеми на селскостопанския труд. Професионални отравяния с пестициди (ХОС и ФОС).
25. Хигиена на труда в химическата промишленост. Характерни професионални заболявания (отравяния с органични разтворители – бензин, бензен, нитро- и аминоксидни на бензена, серовъглерод, винилхлорид). Профилактика.
26. Хигиена на труда в текстилната промишленост. Характерни професионални заболявания (Професионални бронхити, Професионални белодробни алергични заболявания - бронхиална астма, бисиноза; заболявания от пренапрежение на мускулно-скелетната система). Профилактика.
27. Хигиена на труда в рудодобива, машиностроенето и металообработването. Характерни проф. заболявания : отравяния с токсични газове (серни и азотни оксиди, въглероден оксид); заболявания на нервната и мускулно-скелетната системи (вибрационна болест, моно и полиневропатии, тендомиоза на предмишниците, Болест на de Quervain, хумеро-скапуларен периартрит) Профилактика.
28. Хигиена на децата и подрастващите. Особенности в здравето състояние - . профилактика на някои основни заболявания в детско-юношеската възраст.
29. Основни хигиенни изисквания към устройството и експлоатацията на детските заведения. Дневен режим на децата и подрастващите. Хигиена на обучението - изисквания към учебните програми и учебното обзавеждане и учебните пособия.

ЛИТЕРАТУРА ПО ХИГИЕНА

1. Цветков, Д п/р Хигиена и екология, трето издание, том I и II, изд. „Камея“ ООД, 2014
2. Попов Б.п/р Хигиена на храненето и професионални болести. София 2014.
3. Иванова, Л. А. Въткова, Р. Попова, П. Янева. Хигиена и хранене-практическо ръководство за студенти и специализанти. Университетско издателство, Св. Климент Охридски, София, 2020.
4. Иванова, Л, К. Ангелова, Н. Василевски. Хранене и хронични неинфекциозни заболявания, НЦОЗ, София, 2004

Б. ЕПИДЕМИОЛОГИЯ НА ИНФЕКЦИОЗНИТЕ БОЛЕСТИ

1. Предмет на епидемиологията. Учение за епидемичния процес. Форми на проява на епидемичния процес. Епидемично огнище.
2. Източници (резервоари) на инфекция – хора, животни, външна среда.

3. Механизъм на предаване на инфекцията. Фази на механизма на предаване. Видове механизми на предаване на инфекцията. Фактори на предаване и пътища на разпространение на инфекцията.
4. Възприемчивост и имунитет. Значението им за епидемичния процес. Колективен имунитет.
5. Специфична имунопрофилактика. Ваксини, серуми и имуноглобулини – характеристика и начини за приложение. Контраиндикации за приложение.
6. Планиране, регистрация и отчет на имунизациите. Имунизационен календар на Р. България.
7. Превенция и контрол на инфекциозните заболявания – профилактични и протиепидемични мероприятия. Епидемиологичен надзор.
8. Дезинфекция и стерилизация – определение, видове дезинфекция, методи. Физичен метод. Стерилизация. Контрол на стерилизацията.
9. Дезинфекция и стерилизация. Химичен метод. Класификация на химичните средства за дезинфекция и стерилизация. Дезинфекция на ръце. Контрол на дезинфекцията.
10. Дезинсекция. Определение, методи, средства.
11. Дератизация. Определение, методи, средства.
12. Епидемиология на вътреболничните инфекции. Индикаторни инфекции. Превенция и контрол.
13. Епидемиология и профилактика на коремен тиф.
14. Епидемиология и профилактика на холера.
15. Епидемиология и профилактика на салмонелози.
16. Епидемиология и профилактика на шигелози.
17. Епидемиология и профилактика на колиентерити.
18. Епидемиология и профилактика на вирусни хепатити тип А и Е.
19. Епидемиология и профилактика на ботулизъм.
20. Епидемиология и профилактика на бруцелоза.
21. Епидемиология и профилактика на лептоспирози.
22. Епидемиология и профилактика на полиомиелит.
23. Епидемиология и профилактика на вирусни гастроентерити.
24. Епидемиология и профилактика на грип.
25. Епидемиология и профилактика на морбили.
26. Епидемиология и профилактика на рубеола и варицела.
27. Епидемиология и профилактика на епидемичен паротит.
28. Епидемиология и профилактика на дифтерия.
29. Епидемиология и профилактика на коклюш.
30. Епидемиология и профилактика на скарлатина.
31. Епидемиология и профилактика на менингококова инфекция.
32. Епидемиология и профилактика на легионелоза.
33. Епидемиология и профилактика на Ку-треска.
34. Епидемиология и профилактика на марсилска треска и лаймска борелиоза.
35. Епидемиология и профилактика на кримска-конго хеморагична треска и хеморагична треска с бъбречен синдром.
36. Епидемиология и профилактика на чума и туларемия.
37. Епидемиология и профилактика на вирусни хепатити „В”, „С” и „D”.
38. Епидемиология и профилактика ХИВ/СПИН
39. Епидемиология и профилактика на бяс.
40. Епидемиология и профилактика на тетанус.
41. Епидемиология и профилактика на антракс.

ЛИТЕРАТУРА ПО ЕПИДЕМИОЛОГИЯ:

1. Лекционен курс по „Епидемиология на инфекциозните болести”.

2.Епидемиология на инфекциозните болести, под редакцията на проф. Т. Димитрова, изд. „АРСО”, София, 2017.

3.Control of communicable diseases manual. 20th edition. Ed. by David L. Heymann. American Public Health Association, USA, 2014.

В. ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ

1. Кореман тиф
2. Салмонелози
3. Хранителни токсикоинфекции
4. Ботулизъм
5. Шигелози
6. Колиентерити
7. Холера
8. Вирусни гастроентерити
9. Бруцелоза
10. Лептоспирози
11. Вирусен хепатит тип А и Е
12. Вирусен хепатит тип В и Д
13. Вирусен хепатит тип С
14. Ентеровирусни инфекции
15. Полиомиелит
16. Скарлатина
17. Морбили
18. Рубеола
19. Варицела
20. Дифтерия
21. Инфекциозна мононуклеоза
22. Грип и ОРЗ
23. Коклюш
24. Епидемичен паротит
25. Менингококова инфекция. Менингококов гноен менингит
26. Легионелози
27. Марсилска треска
28. Ку-треска
29. Лаймска болест
30. Кримска – Конго хеморагична треска
31. Хеморагична треска с бъбречен синдром
32. Чума
33. Туларемия
34. Антракс
35. Тетанус
36. Бяс
37. HIV - инфекция и СПИН

ЛИТЕРАТУРА ПО ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ

1. Учебник по инфекциозни болести – под редакцията на доц. д-р Майда Тихолова, 2008 г.
2. Инфекциозни болести – под редакцията на проф. д-р Иван Диков, 2006 г.
3. Инфекциозни болести – под редакцията на проф. д-р Генчо Генев, 2009 г.
4. Инфекциозни болести за медици – под редакцията на доц. д-р Радка Комитова, 2014г.
5. Principles and Practice of Infectious Diseases – Gerald L. Mandell, John E. Bennett, Raphael Dolin, 7th Edition, 2010.
6. Infectious Diseases – Jonathan Cohen, William G. Powderly, Steven M. Opal, 3rd Edition, 2010.

Препоръчителни:

1. Токсинфекциозен шок – проф. д-р Иван Диков, 1989 г.
2. Практическа клинична инфектология – под редакцията на проф. д-р Иван Диков, 1999 г.
3. Предавани с кърлежи инфекции при човека в България, под редакцията на Владимир Сербезов и Тодор Кантарджиев, 2003 г.
4. Салмонелози – доц. д-р Марияна Стойчева-Въртигова, 2005 г.
5. Симптоми и синдроми на инфекциозните болести – под редакцията на проф. д-р Генчо Генев, 2007 г.
6. Съвременно състояние на рикетсиозите в света и в България, под редакцията на Е. Александров, Я. Казар, К. Хехеми, Т. Кантарджиев, 2007 г.
7. Вирусни чревни инфекции – Проф. д-р Нели Корсун, 2007 г.
8. Ентеровирусни инфекции – Проф. д-р Нели Корсун, 2009 г.
9. Лаймска борелиоза – проф. д-р Ива Христова, 2010 г.
10. Терапия на инфекциозните болести – под редакцията на проф. д-р Генчо Генев, 2011 г.
11. Етиологична диагностика на сексуално-предаваните инфекции-хламидийна и микоплазмена инфекции, гонококция и сифилис – Доц. д-р Красимира Чудомирова, дм, проф. д-р Тодор Кантарджиев, дмн, 2012 г.
12. Етиологична диагностика и етиотропна терапия на микозите – проф. д-р Тодор Кантарджиев, 2012 г.
13. Клинична паразитология и тропическа медицина, под редакцията на проф. Петър Петров и проф. Росица Курдова, 2016 г.
14. HIV/СПИН – вчера, днес, утре – под редакцията на проф. д-р Марияна Стойчева и проф. д-р Мария Николова, 2018 г.
15. Хеморагична треска с бъбречен синдром и кримска-конго хеморагична треска в България, д-р Мария Пишмишева, Ива Христова, Николай Ватев, 2018 г.
16. Ваксина-предотвратими заболявания, д-р Николай Ватев, 2018 г.

Г. СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА

1. Социалната медицина като наука - определение, предмет, структура, функции и методи.
2. Социални фактори на здравето - същност и класификация.
3. Социално-медицински подход в здравното обслужване. Социална история на заболяването.
4. Социологически методи в социалната медицина. Въпросникът при социологическите проучвания.
5. Епидемиологични методи в социалната медицина. Основни понятия. Измерване на честотата на заболяванията. Сравняване на честотата на заболяванията - абсолютно и относително сравняване.
6. Епидемиология и профилактика. Обхват и нива на профилактиката. Преморбидна профилактика. Стратегии за първична и вторична профилактика. Скрининг.
7. Общественото здраве като системен феномен. Измерване и оценка на общественото здраве.
8. Здравно-демографски показатели.
9. Медико-социални аспекти на общата смъртност.
10. Средна продължителност на предстоящия живот - основни понятия.
11. Заболяемостта като измерител на общественото здраве - значение, условия, източници, методи, основни понятия. Международна класификация на болестите /МКБ/.
12. Динамика и структура на заболяемостта и болестността в България. Заболяемост с временна неработоспособност - определение, подходи за изучаване, показатели за оценка.
13. Социалнозначими заболявания. Рискови фактори. Рискова констелация на българското население. Тенденции на заболяемостта в света.
14. Здравната система като социална система. Фундаментални цели и функции на здравните системи. Типология на здравните системи.
15. Здравна политика - същност, нива на здравна политика и здравни органи. Приоритети на здравната политика в развитите страни.
16. Здравен мениджмънт – определение и същност. Мениджмънт на ресурсите в здравеопазването.
17. Международно здравно сътрудничество. СЗО - цел, принципи, основни задачи, структура. Глобална стратегия на СЗО “Здраве за всички през 21 век”.
18. Същност, функции и принципи на здравното законодателство. Законодателна инициатива и видове нормативни актове. Основни положения на Закона за здравето.
19. Основни положения на Закона за здравното осигуряване и Закона за лечебните заведения.
20. Първична здравна помощ - концепция на СЗО и опитът на развитите страни. Първичната здравна помощ в България.
21. Болнична помощ. Видове болнични заведения, структура и функции на болницата. Оценка на дейността на стационара.
22. Основни положения на лекарската експертиза на работоспособността. Основни понятия. Нормативна уредба и органи на експертизата - права и задължения. Общи и специфични правила при издаване на болнични листове за временна неработоспособност.
23. Възникване, същност и развитие на концепцията за промоция на здравето. Отавска харта. Принципи на промоцията на здравето.
24. Здравно възпитание - същност, модели, принципи, методи и средства.

ЛИТЕРАТУРА ПО СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА

БОРИСОВ, В. СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА, С. 2009.

МУТАФОВА, М. СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА, С. 2011